

debb eltérést Magyarország területéről először BORBÁS közölte (Kolozsvár), utána én közöltem Rohoncra, de Vasvármegye területén azóta másutt is megtaláltam: Borostyánkő, Pinkafő, Árokszállás útszéli flórájában. Az ország határain kívül 1913 nyarán a következő helyeken akadtam rá: Graz és Lassnitz Stájerországban. Spittal a. D. Karinthiában, Sand (Taufers) Tirolban. A tiroli Lienzről egyébként már rég megvan gyűjteményemben (MENDLIK FERENCZ gyűjtése). Mindeme termőhelyeken a typus is előfordul úgy, hogy ennek a fajtnak külön elterjedésköre nyilvánvalóan nincsen, de a fentiek szerint a hűvösebb éghajlatú helyeken mégis jobban el van terjedve, mint ahogyan azt eddig tudtuk.

mehr-minder verkahlte Form der *Sisymbrium officinale* wurde für Ungarn zuerst von BORBÁS angegeben (Kolozsvár). Den zweiten Standort habe ich vor einigen Jahren bei Rohoncz entdeckt. seither aber die Form im Komitate Vas (Eisenburg) auch an anderen Orten beobachtet: Borostyánkő, Pinkafő, Árokszállás. Ausserhalb Ungarns fand ich dieselbe im Sommer 1913 an folgenden Standorten: Graz und Lassnitz in Steiermark. Spittal a. D. in Kärnten, Sand in Tirol. In Lienz (Tirol) wurde die Form nach einem in meinem Herbar befindlichen Exemplar bereits von FRANZ MENDLIK gesammelt. An allen Standorten kommt auch der Typus vor, so daß *Sisymbrium officinale* var. *leio carpum* zwar kein selbständiges Areal besitzt, immerhin aber eine Form darstellt, welche in den Gegenden mit kälterem Klima eine weit grössere Verbreitung zu besitzen scheint, als bisher angenommen wurde. Gáyer

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ungarische botan. Arbeiten.

Hermann Zschacke: Zur Flechtenflora von Siebenbürgen. (Erdély zuzmóflórájához.) — Verh. u. Mitt. des Siebenb. Ver. für Naturw. zu Hermannstadt, LXIII. 1913. H. 4/5: 111—166. — 8°.

Szerző — kinek Erdélyre vonatkozó becses lichenologus cikkei lapunkban is napvilágot láttak (l. M. B. L. X. 1911: 362—380, XI. 1912: 296—302) — 1910. és 1912.-ben gyűjtött Erdélyben 7 héten át. Értékes cikkének anyagát a Retyezát, Páring, Zsilvölgy, Nagyszeben

Der Verf. — der auch in unserer Zeitschrift wertvolle lichenologische Abhandlungen veröffentlicht hat (s. M. B. L. X. 1911: 362—380, XI. 1912: 296—302) — sammelte in den Jahren 1910 u. 1912/7 Wochen hindurch in Siebenbürgen u. zw. auf folgenden Stellen: Retyezát, Páring

s Brassó vidéke, Fogarasi havasok, Bucsecs, Királykő, Ó-Radna (Korongyis és Ünökő), Kolozsvár — területe szolgáltatta. A cikk elején Erdély zúzmóflóráját jellemzi és hasonlítja össze s feltűnőnek találja, hogy a virágosakkal ellentétben mennyire megegyezik Közép-Európa zúzmóflórájával; ezt a tényt több táblázatban tünteti fel.

Különösen gazdagnak tartja szerző a hegyi regio zúzmóflóráját, melynek az alsó (p. 118—121), felső (p. 122—123) regioja silicat és mész (p. 123—5) kőzetén előforduló tagjait felsorolja; p. 125—6 adja az eddig csak Erdélyből ismert fajok jegyzékét. A systematicus részben (p. 126—166) 420 fajt sorol fel, belefoglalva s részben corrigálva a M. B. L.-ban közölt adatokat is «damit diese Arbeit als Vorläufer einer Flechtenflora Siebenbürgens betrachtet werden kann».

Új fajok a következők:

Lecanora musiva n. sp. Auf schieferigem Gestein der Magura bei Gurení (diagn. p. 152—3), *L. Eitneri* n. sp. Rechte Talseite des Szurdukpasses auf sonnigem Silikatgestein (diagn. p. 154), *Caloplaca biatorina* n. sp. Auf Silikatgestein im Verestorony-Pass (diagn. p. 162—3).

Szerző műve kétségtelenül Erdély zúzmóflórájának egyik forrásmunkája.

Zsiltal, Nagyszeben, Brassó, Fogaraser Alpen, Bucsecs, Királykő (Königstein), Alt-Rodna (Korongyis und Ünökő), Kolozsvár. Er vergleicht die Flechtenflora Siebenbürgens mit jener anderer Länder, woraus sich ergibt, dass erstere auffallenderweise der Flechtenflora Mitteleuropas viel mehr gleicht, als die Phanerogamenflora, was auch durch mehrere Tabellen bewiesen wird.

Der Verf. hält die Flechtenflora des siebenb. Berglandes für die reichste; er zählt (auf p. 118—121) die auf Silikat im unteren u. (p. 122—123) oberen Berglande vorkommenden Arten sowie die Kalkflechten (p. 123—5) ausführlich auf. — Auf p. 125—6 findet sich ein Verzeichnis der bisher nur in Siebenbürgen gefundenen Flechten. Im systematischen Teil sind 420 Arten aufgezählt, in diesem finden sich auch mehrere Berichtigungen zu den in den Ung. Bot. Bl. erschienenen Abhandlungen: die dort veröffentlichten Angaben werden hier auch aufgenommen, «damit diese Arbeit als Vorläufer einer Flechtenflora Siebenbürgens betrachtet werden kann».

Neu beschrieben sind folgende Arten:

Die Abhandlung stellt zweifellos ein Hauptquellenwerk für die Flechtenflora Siebenbürgens dar. Gy.

Sztankovits Rezső: A hazai Irisek rhizomájának anatómiája. (8 szövegk. ábrával.) — *Anatomischer Bau der Rhizome der ungarischen Iris-Arten.* (Mit 8 Textfig.). *Matl. és Természet-tud. Értesítő.* XXXI. köt. 3. f. Budapest, 1913: 319—367. — 8°.

A hazai összes *Pogoniris* és *Apogon* sectiobeli (10 + 6) fajok rhizomájának összehasonlító systematicai anatómiai ismertetése, melyben szerző részletes leírását és méretét adja az egyes fajok exodermisében, kéregrétegében s az endodermisében mutatkozó különbségeknek (p. 324—342). A concentricus és a kéreg collateralis edénynyalábainak részletezése után szembe állítja szerző a 2 sectio rhizomája histológiai különbségeit (p. 358—360); végül egy anatómiai határozókulesot ad (p. 360—363). A fajokat a rhizoma anatómiája alapján csoportosítja és összehasonlítja, melynek alapján phylogenetice az *Apogon* sectiót a *Pogoniris*-nél régiebbnek tartja.

Vergleichende systematisch-anatomische Untersuchungen an Rhizomen der in Ungarn vorkommenden Arten der Section *Pogoniris* u. *Apogon*. Die Unterschiede, welche sich im Bau der Exodermis der Rinde und d. Endodermis finden, werden eingehend besprochen. Nach genauer Beschreibung der concentrischen u. der collateralen Gefäßbündel der Rinde, stellt der Verf. die histologischen Unterschiede gegenüber, welche sich aus dem Baue der Rhizome der zwei Sectionen ergeben; auf Seite 360—3 gibt der Verf. einen anatomischen Bestimmungs-Schlüssel. Zum Schlusse gruppiert er die Arten auf Grund der anatomischen Verhältnisse der Rhizome; aus den in der Abhandlung näher erklärten Gründen hält er die Section *Apogon* phylogenetisch für älter als *Pogoniris*. Gy.

Dr. Tuzson János: Jelentés oroszországi utamról. (Bericht über seine Reise nach Russland.) — *Akad. Értesítő.* No. 277. Budapest, 1913. Klny. 1—16.

A magyar tud. akadémia megbízásából beutazta Oroszországot, hogy ott a délorosz steppéknek «fejlődéstörténeti» vonatkozásait tanulmányozza. Úti leírásában elmondja az utazás irányát és lefolyását olyan vidékeken, a melyekről az orosz irodalomban tudvalevőleg már igen jó flórákat, sőt növénygeographiai jellemzéseket is találunk.

Der Verf. wurde von der ungar. Akademie der Wissenschaften zum Zwecke der Erforschung der «entwicklungsgeschichtlichen» Beziehungen der südrussischen Steppen nach Russland exmittiert; er schildert in diesem Reisebericht den Verlauf der Reise durch Gebiete, über welche wir bekanntlich schon treffliche Floren, z. T. auch pflanzengeographische Beschreibungen besitzen.

Ismét sikra száll a véleményünk szerint teljesen téves és tarthatatlan teóriája védelmére, mely szerint a magyar steppe elemei nyugotról származnának.

Johann Tuzson: Grundzüge der entwicklungsgeschichtlichen Pflanzengeographie Ungarns. Mathem. u. naturwissensch. Berichte aus Ungarn. Band. XXX. p. 30—66. Leipzig, 1913. Mit einer mehrfarbigen Karte. 8°.

A cikknek, melynek magyar szövegéről folyóiratunk XI. köt. (1912) 81—90. old. részletes ismertetést közöltünk, most előtünk fekvő német szövege nem csekély mértékben tér el az eredetitől, tehát voltaképen átdolgozott s kijavított új kiadásának tekintendő. Szerzője nyilvánvalóan hasznára fordította az ismertetés s a discussió alkalmával fellicizott ellenvetéseket (l. M. B. L. XII. 1913 : 136—143) s dolgozatát a legnagyobb tévedéseknek legalább egy részétől megszabadította. De még ebben a fogalmazásában is a legélesebb kritikát hívja ki a tényeknek ellentmondó állításaival téves növénylistáival, az újabban bevándorolt és régen honos, nemkülönben a fontos és nem fontos fajok összezavarásával, végül a teljesen tarthatatlan következtetéseivel. Ezt a kritikát e helyen nem kívánjuk megismételni, de mivel a szerző állításait újabban már zoológiai oldalról is czáfolják, arra hivatkozva, hogy «botanikus oldalról» hoztattak fel, szükségesnek tartjuk e helyen hangsúlyozni, hogy a szerző állításai-
val az ilyen kérdésekben mérv-

Für die vom Verf. verfochtene, unseres Erachtens aber gänzlich irrümliche und unhaltbare Theorie einer westlichen Abstammung der ungarischen Steppenelemente wird abermals eine Lanze eingelegt.

D.

Der vorliegende deutsche Text dieser Arbeit, über welche wir im Band XI. 1912, 81—90 referiert haben, weicht vom ungarischen Originaltexte zu seinem Vortheile nicht unerheblich ab er stellt also eigentlich eine umgearbeitete und verbesserte neue Auflage der ursprünglichen Arbeit dar. Der Verf. hat sich offenbar die gelegentlich der Besprechungen u. Discussionen (vgl. Ung. Bot. Bl. XII 1913, 136—143) geübten Kritiken zu Nutze gemacht und seine Arbeit wenigstens von einem Teil der grössten Irrtümer gesäubert. Aber auch in dieser Fassung fordert sie durch den Tatsachen widersprechende Angaben, Irrtümer in den Pflanzenlisten, Zusammenwerfen von neu Eingewandertem mit alt Angesehenem, Wichtigem mit Belanglosem, nicht zumindest aber der ganz unhaltbaren Schlussfolgerungen wegen die schärfste Kritik heraus, welche wir hier nicht wiederholen wollen; da aber diesen «von botanischer Seite» behaupteten Folgerungen nun auch schon von zoologischer Seite widersprochen wurde,

adó magyar szakemberek közt is egyedül áll.

halten wir es für nötig zu betonen, dass der Verf. mit seinen Ansichten unter den ungarischen massgebenden Botanikern isoliert dasteht D.

Fucskó M. Néhány kétszikű növény sziklevelének regeneráló sarjadzása. — *Ueber Regenerationserscheinungen an Keimblättern.* — Botan. Közlem. XII. 1913. p. 147--164. (Deutsches Resumé p. (27)—(38). Mit 2 Tafeln.)

Helianthus, Cucurbita, Phaseolus, Pisum, Faba, Lens, Castanea és *Aesculus* szikleveleken végzett csonkítási kísérletek arról győzték meg a szerzõt, hogy a sziklevel hónaljában levõ rügy a csiranövénynek fontos regeneráló szerve, mely megtartja e képességét még akkor is, ha a sziklevéllal együtt az embryóról leválasztatik. Az ilyen esetben fejlődõ hajtás nem a sziklevel, hanem a hónalji rügy sarjadzásának az eredménye.

A sziklevel regeneráló sarjadzóképesége pusztán a gyökerek képzésében merül ki.

Verf. kommt auf Grund seiner Amputationsversuche an *Helianthus, Cucurbita, Phaseolus, Pisum, Faba, Lens, Castanea* und *Aesculus* zu dem Ergebnis, dass die Axillarknospe ein wichtiges Regenerationsorgan der Keimpflanze ist, die ihre Fähigkeit, entfernte Teile neu zu bilden auch dann beibehält, wenn sie im Zusammenhange mit dem Keimblatte vom Embryo abgetrennt wird. Der Trieb, welcher sich in solchem Falle an der Keimblattbasis entwickelt, ist also kein Produkt der Keimblätter, sondern ein solches der Axillarknospe. Die reproduktive Fähigkeit des Keimblattes erschöpft sich lediglich in der Bildung von Wurzeln. D.

Blattny T.: Adatok az ezüsthárs (*Tilia tomentosa* MÖNCH.) északi határának megállapításához. — *Beiträge zur Feststellung der nördlichen Grenze der Silberlinde.* Botan. Közlem. XII. 1913. p. 165—166. (Deutsches Resumé p. (38).)

Az ezüsthársnak Szilágy-, Szatmár-, Bereg- és Máramaros-megyékben való előfordulásáról tesz jelentést. Ez a fa északi elterjedési vonalában a szőlőkultúra régióját követi.

Berichtet über das Vorkommen dieses Baumes in den Komitaten Szilágy, Szatmár, Bereg und Máramaros. An den nordöstlichen Grenzstationen folgt dieser Baum der Region des Weinbaues. D.

Langer S.: Spirogyra proavita n. sp. Ugyanitt. — Ebenda, p. 166—169 (mit Textabbildung) und p. (38—39).

Egy új, a *Sp. insignis* (HASS.) Ktz. és a *Sp. Hassallii* (JENN.) PETIT-hez közel álló új fajt ír le, melyet Pozsony- és Moson-megyébe álló vizeiben fedezett fel.

Az új faj a sejt méreteiben meglehetősen egyezik a *Salmacis*-sectio néhány közelálló fajával, de a szalagok számában s főleg a termősejtek da-gadságában meglehetősen eltérő. Ezenkívül az új fajnak copulatiohoz készülő sejtjeinek mindegyike egy-egy nyulványt bocsát, mely midőn egymás felé hajlik, edényfülhöz hasonló alakot ölt.

Igy tehát a többi Spirogyra-fajtól méreteiben, a szalagok csavarulatainak számában és abban tér el, hogy a zygosporát termelő nősejt semminemű duzadtságot nem mutat. Összekötő kapcsolatot képvisel a *Salmacis* és a *Conjugatae* csoport közt.

Viski J.: Az aleuron szineződésének és az anthocyan-nak ismeretéhez. — *Zur Kenntnis des Anthocyans und der Färbung des Aleurons*. Ugyanitt. — Ebenda, p. 169—172. (Deutsches Resumé p. (39).)

A *Lolium multiflorum* termésének keresztmetszetein az aleuronréteg zöld, ill. kékeszöld szineződését figyelte meg, melyet az aleuronrétegben levő anthocyan s a proteinszemcsék sárgás színének összekeverése hozott létre.

Beschreibung einer neuen, der *Sp. insignis* (HASS.) Ktz. und *Sp. Hassallii* (JENN.) PETIT nahestehenden neuen Art, die der Verf. in stehenden Gewässern der Comitate Pozsony und Moson in Nordwestungarn entdeckt hat.

Die neue Art stimmt in Ihren Dimensionen ziemlich mit einigen nachstehenden Arten der Sektion *Salmacis* überein, weicht jedoch in der Zahl der Spiren, hauptsächlich aber in der Dicke der fruktiven Zellen stark ab. Ausserdem die zwei sich zur Kopulation anschickenden Zellen der neuen Art entsenden je einen Fortsatz, welche sich später gegeneinander krümmen, wodurch sie eine henkelförmige Gestalt annehmen. Sie unterscheidet sich also von den übrigen Arten durch die Dimensionen. Spirenzahl und dadurch, dass die fruktiven Zellen niemals aufgetrieben sind, und bildet ein Verbindungsglied zwischen der Section *Salmacis* und *Conjugatae*.

D. et Gy.

Verf. hat an Querschnitten von Früchten von *Lolium multiflorum* eine grüne oder bläulich-grüne Färbung der Aleuronschichte beobachtet, welche durch das in den Aleuronzellen vorhandene Anthocyan und die gelbliche Farbe der Proteinkörner hervorgebracht war.

D. Hirc: Proljetna flora otoka Raba. (Die Frühjahrsflora der Insel Arbe.)

Fontos adatokat tartalmaz Arbe szigetének Flórájához. Pótlásul engedtettsék megfelemlíteni, hogy a sziget nyugati lejtőin Arbe város közelében *Carex chaetophylla* STEUD. (*C. divisa* HUDS. *B. chaetophylla* KÜK.) is előfordul, a hol ezt a délvideki sást referens találta 1911. év április havában.

D. Hirc: Graia za floru otoka Cresa. (Vorarbeiten zu einer Flora der Insel Cherso.)

Összefoglalása Cherso sziget Flórájáról mindeddig közölt adatoknak, melyeket a szerző saját gyűjtései tetemesen meggyarapítottak. A kik ismerik azt, hogy mennyire szétszórtak a több nyelven megjelent s néha nehezen megszerezhető irodalomban a quarneroi szigetekre vonatkozó adatok, bizonyára méltányolni fogják szerzőnek szorgalmas munkáját.

Jelentés a Magyar Nemzeti Muzem 1912. évi állapotáról. (Bericht über den Stand des ungarischen Nationalmuseums im J. 1912. Budapest, 1913. 8°. 419. p.)

A növénytani osztály herbariuma három magánherbarium (CSATÓ JÁNOS, SZÉPLIGETI GYÖZŐ és GOMBOCZ ENDRE) ajándékozása és 33013 számnak más úton való megszerzésével, a szemléltető gyűjtemény 798 számmal, a könyvtár 977 számmal s ezenkívül CSATÓ JÁNOS könyvtárával szaporodott meg.

Az osztály ügyviteli költsége — a személyi kiadásokon felül — 21.653:54 koronát emésztett fel.

A tekintélyes kötet magában foglalja még MOESZ GUSZTÁV dr.

Enthält einige wichtige Beiträge zur Flora dieser Insel. Als weiterer Beitrag möge hier erwähnt werden, dass auf den westlichen Abhängen der Insel unterhalb der Stadt Arbe auch *Carex chaetophylla* STEUD. (*C. divisa* HUDS. *B. chaetophylla* KÜK.) vorkommt, wo sie Ref. im April 1911 zahlreich angetroffen hat.

Zusammenstellung der bisher veröffentlichten Angaben über die Flora dieser Insel, welche durch Aufnahmen des Verf. wesentlich bereichert werden. Die fleissige Arbeit kann auf vollste Anerkennung aller rechnen, die die grosse Zerstretheit der Angaben über die Flora der quarnerischen Inseln in einer mehrsprachigen u. teilweise schwer zugänglichen Literatur kennen.

D.

Das Herbarium der botan. Abteilung erhielt einen Zuwachs von 3 Privatherbarien J. v. SZABÓ, V. SZÉPLIGETI, und A. GOMBOCZ, ausserdem aber von 33013 Nummern; die Schausammlung einen Zuwachs von 798 Nummern; die Bereicherung der Bibliothek beträgt 977 Nummern und die Bibliothek J. v. CSATÓ's; das Budget der botan. Abteilung beträgt (ausser den Personalbezügen) 21.653:54 Kronen. Der stattliche Band enthält auch einen Bericht über eine von Dr. G. v. MOESZ durchgeführte Studien-

ig. örnekek Ausztriába és Németországba tett tanulmányútjáról írt jelentését is.

A m. kir. központi szőlészeti kísérleti állomás és ampelológiai intézet közleményei. (Mitteilungen der kön. ungar. ampelologischen Zentralanstalt.) Szerkeszti — Redigiert: CSIK-MÁDÉFALVI ISTVÁNFFI GYULA DR. — IV. kötet, Budapest, 1913: 1—143. 8°.

I. ISTVÁNFFI GYULA DR. és PÁLINKÁS GYULA: *Tanulmányok a Plasmopara viticoláról.* — I. c.: 1—136. Tab. I—IX. (I—II. color.)

II. IBOS JÓZSEF DR.: *Növények konzerválása.* — I. c.: 137—141.

Az I. cikkben szerzők a Plasmoparával végzett fertőzési kísérletek eredményét összefoglalólag adják közre és pedig az I. fejezetben (p. 9—28) «Mesterséges fertőzési kísérletek» czimén a szabadban leveleken, fürtökön stb. meg-ejtett fertőzések körülményeit az időjárás általános természetével való (nedves, szárazidő) vonatkozásban. II. fej. (p. 30—39) «A fertőzések helyéről és eshetőségeiről». A Plasmopara rajzsejtjei a légzőnyílásokon áthatolnak be a levél részeibe; e fejezet a stomák-kal foglalkozik igen behatóan. — III. fej. «Az olajfoltok mibenléte» (p. 39—51) a fertőzés révén keletkezett myceliumtelepekbiológiáját tárgyalja kapcsolatban az időjárásitényezőknek befolyásával s hatásával, gyakorlatilag is több új adatot derítve ki. — IV. fej. «A lappangási időszak megállapítása» (p. 51—64) igen jó szemléltető táblázattal, ahol a Plasmoparanak az időjárás elemeivel való összefüggése van föltüntetve (p. 55). — V. fej.:

reise durch Oesterreich und Deutschland.

I. DR. GY. VON ISTVÁNFFI UND GY. PÁLINKÁS: *Studien über Plasmopara viticola.* — I. c.: 1—136. Tab. I—IX. (I—II. color.)

II. DR. J. IBOS: *Ueber das Conservieren der Pflanzen.* — I. c.: 137—141.

In der I. Abhandlung geben die Verfasser die zusammenfassenden Ergebnisse der Infectionsversuche mit Plasmopara u zw. I. Cap. «Künstliche Infectionsversuche» (p. 9—28) die Ergebnisse der mit Blättern, Weintrauben etc. im Freien vollführten Versuche im Zusammenhang mit der herrschenden (nassen, trockenen) Witterung. — II. Cap. (p. 30—39) «Die Stelle und die Möglichkeit der Infection». Die Schwärmer der Plasmopara dringen in die Blätter durch die Spaltöffnungen ein; der Bau der Stomata wird ausführlich beschrieben. — III. Cap. «Die Beschaffenheit der Oelflecken» (p. 39—51) behandelt die Biologie der durch Infection entstandenen Myceliencolonien mit Berücksichtigung des Einflusses u. Wirkung der Witterungsfactoren; mehrere neue Ergebnisse für die Praxis bietend. — IV. Cap. «Über das Feststellen der Incubationszeit» (p. 51—64) mit einer sehr guten demonstrativen Tabelle, welche den

«A kivirágzás vagy kitörés vizsgálata» (p. 64—73) részben a conidiumtartók megjelenéséről, a kivirágzás jelentkezése, összefüggése az időjárással, s az eddigelé kevésbé méltatott olajfoltnélküli kivirágzásról van szó. — VI. fejt. «A konidiumtartók, konidiumok és a rajzósejtek vizsgálata» (p. 74—91). VII. fejt. «A mycelium fejlődése és elrendeződése a szőlő szerveiben» (p. 91—102) s végül a VIII. fejt. «Hogyan értékesíthetjük a lappangási időt a gyakorlatban?» (p. 102—107), végül összefoglalás (p. 108—120) 1—69. pontba foglalván. Ábramagyarázat (p. 121—130), irodalom (p. 131—136) zárja le a nagyjelentőségű tanulmányt. A tanulmányhoz 2 kettős színezett s 7 kettős lithographicus tábla van mellékelve, amelyeket Istvánffi Gy., Molnár Gy. és Pálincás Gy. festettek, ill. rajzoltak, amelyekkel magas niveaujú művészi kivitelüknél fogva szemünk betelni nem tudhat.

A II. cikkben DR. IBOS ismerteti egy conserválási eljárást, amelylyel a növényeket a legjobban lehet eltartani musealis, vagy ált. biológiai és pathológiai vizsgálatokra vagy szemléltetési célokra anatómiai, morphológiai, valamint színbeli tulajdonságaik megtartása mellett.

Ez a jó conserváló szer közvetkező:

1. Kénsavat tartalmazó vasbombából üvegballonban levő

Zusammenhang der Plasmopara-Entwicklung mit den Faktoren der Witterung zeigt (p. 55). — V. Cap. «Untersuchungen über das Ausblühen oder Ausschlagen» — bespricht das Erscheinen der Conidienträger und den Zusammenhang des Ausblühens mit der Witterung, wie auch das bisher wenig gewürdigte Ausblühen ohne «Oelflecken». — VI. Cap. «Conidienträger, Conidien und Schwärmer» (p. 74—91), — VII. Cap. «Die Entwicklung des Mycels und seine Anordnung in den Organen der Weinrebe» (p. 91—102) u. endlich VIII. Cap. «Wie können wir die Incubationszeit in der Praxis verwerten?» (p. 102—107), Zusammenfassung (p. 108—120) in 1—69 Absätzen, Tafelerklärung (p. 121—130), Literatur (p. 131—136) beschliesst diese wertvolle Studie. Die beigefügten 2 colorierten und 7 lithographierten Doppeltafeln — welche Istvánffi, Molnár und Pálincás gezeichnet haben — sind meisterhaft ausgeführt.

In der II. Abhandlung beschreibt DR. IBOS eine Conservierungsmethode, mit welcher man Objecte für Schausammlungen oder für biologische, pathologische Untersuchungen bei vollständiger Erhaltung ihrer anatomischen morphologischen Eigenschaften u. ihrer Farbe — am besten conservieren kann.

Die Conservierungsflüssigkeit wird folgenderweise hergestellt:

1. Aus einer Schwefelsäure enthaltenden Eisenbombe wird

destillált vizet telítünk SO_2 -vel, s aztán az üveget jól bedugaszoljuk.

2. Conserválásnál a fenti oldatot 8—9-szeres destillált vízzel felhígítjuk s ehhez (ill. ennek 8—10 literjéhez) 100—150 cm^3 1%-os destillált vizes réz-sulfát-oldatot adunk. Ez a végleges conserváló szer.

3. Előbb az anyagot tulajdon-sága szerint, 24—48 óráig az 1%-os destillált vizes rézsulfát-oldatba tesszük (p. o. leveleket, zöldhajtást 24, jól fejlett szőlőfürtöt 48 óráig).

Fás anyagokat mindjárt a végleges conserváló oldatba tehetjük el.)

Ebből az 1% cuprumsulfát-oldatból helyezük aztán az objectumot a végleges cons. oldatba, amelynek üvegét a legnagyobb pontossággal kell befedni és elzárni.

Ifj. Entz Géza: I. A *Vampyrellidium vagans* szervezetéről és életmódjáról. — Mathem. és Természettud. Értesítő XXX. k. 3. f. 1912:430—440, Tab. IV. — *Über Bau und Lebensweise von Vampyrellidium vagans.* — Archiv für Protistenkunde XXIX. Bnd. 3. H.:387—398, Taf. 12.

I. cikkben szerző foglalja közre a *Vampyrellidium vagans*-szal, amelyet legelőször 1889-ben talált a bpesti egyetemi bot. kertből származó *Hydromystria stolonifera* gyökér szőreire tapadt *Oscillaria*-fonalakon. Behatóan leírja nagyságát, színét, az *Oscillaria*-fonalak megtámadási módozatait, táplálkozásukat és szaporodásukat.

ein in einem Glasballon befindliches destilliertes Wasser mit SO_2 gesättigt und dann gut verschlossen.

2. Beim Conservieren wird diese Lösung mit 8—9fachen Menge dest. Wassers verdünnt und mit 100—150 Kbcm. 1%-en wässrigen Kupfersulfat-Lösung auf 8—10 Liter der 1 Lösung versetzt.

3. Das Material kommt zuerst seinen Eigenschaften gemäss auf 24 bis 48 Stunden in die 1%-ige Kupfersulfat-Lösung z. B. Blätter, grüne Sprosse auf 24, gut entwickelte Weintrauben auf 48 Stunden. — verholztes Material kann man sogleich in die definitive Lösung einlegen.

Aus dieser Kupfersulfat-Lösung wird dann das Material in die definitive Conservierungsflüssigkeit gebracht und das Praeparat sorgfältig verschlossen. Gy.

In der I. Abhandlung beschäftigt sich der Verf. mit dem *Vampyrellidium*, welches er zuerst i. J. 1889 auf einem aus dem Botan. Garten der Universität (Budapest) stammenden *Hydromystria stolonifera* (*Trianaea bogotensis*) Wurzeln anhaftenden *Oscillaria*-Faden gefunden hat. Der Verf. beschreibt ausführlich Grösse, Gestalt u. Farbe, sowie die Art des Angriffes gegen die *Oscillaria* Zellen, der Ernährung und der Vermehrung.

II. Egy édesvízi Gymnodiniumról. — Állattani Közlemények IX. É. 1910, 4. f.: 157—163, III. tábla. 1. szöveg-rajz. — *Über ein Süßwasser-Gymnodinium.* — Archiv für Protistenkunde XXIX. Bnd. 3. H.: 399—406, Taf. 13 und 1 Textab.

A II. cikkben ismerteti a *Gymnodinium Zachariasi* LEMMERMANN-t (Pasarét v. Törökvérszdzülőről), nagyságát, színét, structuráját különböző festési eljárásokkal és reactiókkal. A mellékelt szép ábrák jól sikerültek.

In der II. Abhandlung beschreibt der Verf. das *Gymnodinium Zachariasi* LEMMERMANN (gefunden auf der Paschawiese od. Törökvérszdzülő bei Budapest); seine Grösse, Farbe, Structur nach verschiedenen Färbemethoden u. Reactionen. Schön gelungene Abbildungen illustrieren diese Abhandlungen.

Gy.

Dr. V. Vouk: Eine Beobachtung über den Selbstschutz der Pflanzenzelle gegen Pilzinfektion (Mit 2 Textfig.) — «Glasnik hrv. prirodoslovnog društva» Jahrg. XXV, 1913: [1]202—[4]205, Zagreb 1913. 8°

Szerző a *Hartwegia comosa* légygökerei k.m.-én gombafonalakat talált, amelyek a sejtekben, a sejtetől kiválasztottan, vastag cellulosaréteggel voltak körülvéve, mely réteg a beható káros gombafonal ellen védelmiül szolgál.

Der Verf. fand in den Luftwurzeln von *Hartwegia comosa* Pilzhypen, welche die Zellen mit einer Cellulosescheide umgeben, die als Schutzwehr gegen eindringende schädliche Pilzhypen dient.

Gy.

Bogsch Sándor: A Daphne arbuscula Čel. és rokonfajainak összehasonlító alak-, alkat- és háztartástani viszonyairól. I—III. táblán 69 eredeti rajzzal. — **Über die morphologischen, anatomischen u. oikologischen Verhältnisse von Daphne arbuscula Čel. und der ihr verwandten Arten.** Mit 69 Orig.-Abbild. auf Taf. I—III. — Kolozsvár 1913: 1—42. — 4° Doct. diss.

Szerző értekezésében beható tanulmány tárgyává teszi a *D. arbuscula*-t és rokon fajait úgy külső, mint belső kialakulásukat illetőleg, az élettani viszonyok megvilágításával, amelyekből kitűnik, hogy a tárgyalt fajok (*D. arbuscula*, *petraea*, *Cneorum*, *striata*) xerophyticus berendezésűek. Külön fejezetben (V.) tárgyalja azt a kérdést,

Der Verf. bespricht in seiner Abhandlung den äusseren u. inneren Bau der *D. arbuscula* u. der ihr verwandten Arten mit Berücksichtigung der Oikologie: aus seinen Untersuchungen geht hervor, daß die behandelten Arten (*D. arbuscula*, *petraea*, *Cneorum* u. *striata*) Xerophyten sind. In einem besonderen Kapitel (V.)

hogy: «Daphne vagy Rosalia arbuscula?» S mert a *D. arbuscula* és *D. petraea* termése teljesen azonos, továbbá GILG és KEISSLER vizsgálatai szerint több *Daphne*-fajnak megmaradó perigoniuma van, mely végre is biológiai bélyeg, — s mert anatómiája tekintetében is elválaszthatatlan tagja a *Daphne* nemzetségnek, a *Rosalia* A. RICHT. genus nem tartható fenn.

A histiológiai viszonyok beható ismertetése mellett szerző révén ismerjük meg a *D. arbuscula* és *D. petraea* termésének első leírását és rajzát, így munkájával egyik fogas és ismeretlen kérdés megvilágítása is sikerült. — A 2 kettős s 1 egyes táblán adott rajzok (az egy III. t. 7. rajza kivételével, amely túlkicsinyített) nagyon szépek, élesek. Az értekezés szerzője nevével — remélhetőleg — a jövőben is találkozunk a «scientia amabilis» berkeiben.

Rapaics R.: Adatok Debreczen flórájához. (Beiträge zur Flora von Debrecen.) Természettud. füzetek XXXVII. 2. Temesvár 1913.

Az értekezés abc sorrendben felsorolja a szerző által Debreczen környékén talált növényzetet.

Kiemelendők:

beschäftigt sich der Verf. mit der Frage: «Daphne oder Rosalia arbuscula?» Da die Frucht der *D. arbuscula* u. *D. petraea* ganz identisch sind und nach den Untersuchungen GILG'S u. KEISSLERS bei mehreren *Daphne*-Arten das Perigon persistiert, welches Merkmal in ultima analysi doch nur ein biologisches ist — und weil *D. arbuscula* in anatomischer Hinsicht im vollen Einklang mit den übrigen *Daphne*-Arten steht, kommt er zu dem Schlusse, dass die Gattung *Rosalia* A. RICHT. un haltbar ist.

Nebst gründlicher Klärung der histiologischen Verhältnisse lernen wir erst jetzt nach den Angaben u. Zeichnungen des Verfassers die Früchte von *D. arbuscula* u. *petraea* kennen In dieser Beziehung hat also der Verf. auch eine unbekannte, und wichtige Frage gelöst. — Die Figuren sind (ausgenommen die 7. der Taf. III., welche zu sehr verkleinert ist, scharf und schön. Hoffentlich werden wir dem Namen des Verfassers dieser anerkennungswerten Arbeit auf dem Gebiete der «scientia amabilis» noch öfters begegnen.

Gy.

Enthält eine alphabetische Aufzählung der vom Verf. in der Umgebung der Stadt beobachteten Pflanzen.

Hervorzuheben sind:

Actaea spicata (Nagyerdő), *Astragalus dasyanthus* (Pallag), *Arctium nemorosum* (Nagyerdő), *Carex Micheli* (in Wäldern). *Centaurea arillaris* (Monostori erdő), *Cytisus pallidus* (Nagyerdő), *Herniaria incana* (Pallag). *Melampyrum bihariense* (in Wäldern), *Sedum Hillebrandii* (Pallag), *Sicyos angulatus* (Nagyerdő).

A *Carex supina*-ra vonatkozó adat szerző szerint *C. tomentosa*-ra helyesbitendő.

Die Angabe von *Carex supina* bezieht sich nach Mitteilung des Verf. auf *c. tomentosa*.

Gyórfy I.: Lócse környékének nevezetes és rendellenes fáí. (Die bemerkenswerten und abnormen Bäume der Umgebung von Lócse.) Erdészeti Kísérletek. XV. No. 314 Selmeczbánya 1913. 3 táblával (mit 3 Tafeln).

Ismerteti a szomorú fenyőt, a «mohácsi vész hársfáját», lantalakú fenyőket, összenövéseket, a gumóskérgű luczfenyőt, a szallagosodást stb. Az értekezést 23 nagyon szép fényképfelvétel ékesíti.

Bespricht die Trauerfichte, eine sehr alte Linde (*T. platyphyllos*) Harfenfichten, Verwachsungen Riesenfichten, Verbündungen etc. 23 sehr gute Aufnahmen schmücken die Abhandlung.

D.

Guido Depoli, Gnida di Fiume e dei suoi monti. Fiume 1913.

A Club alpino Fiumano egy régen érzett hiányt szüntettet meg, amidőn Fiume városáról és környékéről (belefoglalva Abbazia környékét is) ezt a kiváló vezetőt könnyen kezelhető alakban és szépen illusztrálva kiadta.

Der Club Alpino Fiumano hat einem lange gefühlten Bedürfnisse Rechnung getragen, als er diesen vortrefflichen Führer durch die Stadt und die Umgebung Fiumes (mit Einschluss der Umgebung Abbazias) in handlicher Form und hübsch illustriert herausgegeben hat. Wir empfehlen dieses Reisehandbuch auf das beste allen, die auch etwas über die naturgeschichtlichen Verhältnisse, über Land u. Leute erfahren wollen. Der botanische Teil ist zwar nicht ganz einwandfrei, doch bietet auch dieser in grossen Umrissen eine Charakteristik des Geländes.

Ezt az utazási kézikönyvet melegen ajánlhatjuk mindazoknak, akik az ottani természeti viszonyokról, földről és népről tájékozódni óhajtanak.

A botanikai rész ugyan nem egészen kifogástalan, de ez a fejezet is nagy vonásokban megadja a terület jellemvonásait.

D.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1913

Band/Volume: [12](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Hazai botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ungarische botan. Arbeiten. 334-346](#)